

Література

1. *Туган-Барановский М.И.* Промышленные кризисы. Очерк из социальной истории Англии. – 2-е совершенно переработанное издание. – К.: Наук. думка, 2004. – 368 с.
2. *Шумпетер Й.* Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотків та економічного циклу. – К.: ВД «КМА», 2011. – 242 с.
3. *Кондратьев Н. Д.* Мировое хозяйство и его конъюнктуры во время и после войны. / Н. Д. Кондратьев // Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды. – М.: Экономика, 2002. – 767 с.
4. *Макаренко І.П., Котка П.М., Рогожин О.Г., Кузьменко В.П.* Національна інноваційна система України: проблеми і принципи побудови // За наук. ред. І.П. Макаренко. – К.: Інститут проблем національної безпеки, 2007. – 520 с.
5. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року. - [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.zoda.gov.ua/article/1670/derzhavna-strategiya-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2015-roku.html>

Мірошніченко В.В.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
к.е.н., доц., доцент кафедри економічної теорії

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ ЗА УМОВ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. За сучасних умов суспільно-економічний розвиток відзначається кризовими явищами. Ситуація в Україні, крім того, у зв'язку із агресивними діями на південному сході північного сусіда, відзначається військово-політичною нестабільністю. Тому обґрунтування, за таких умов, напрямів регіонального суспільного розвитку України набуває актуального значення.

Особливостями сучасного стану економічного розвитку України в цілому та окремих її регіонів є недостатнє використання: вигідного геополітичного положення країни, а також наукового і технологічного потенціалів окремих галузей промисловості, значних природних можливостей агропромислового виробництва.

Концептуальні пропозиції. Існуюча криза зводить проблему безпеки України до необхідності переходу до ринкових відносин на основі максимального збереження ресурсної бази, а також існування держави як суверенного суб'єкта світового господарства в процесі його глобалізації. Вихід економіки України із системної кризи означає перехід до такого відтворення інструментів економічної безпеки, яке б створило рівновагу їх впливу та унеможливило реалізацію існуючих викликів. Значною мірою взаємозв'язок між ризиками та загрозами і формуванням необхідних для їх нейтралізації інструментів економічної безпеки визначається характером існуючих відносин між владою та власністю.

Загалом на прикладі нашої держави можна з'ясувати основні загрози економічній безпеці у процесі посилення інтеграційних зв'язків у межах світового господарства. Аналіз наслідків від інтеграційних процесів ґрунтовно висвітлений у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Загрози виникають у таких сферах, як реальний сектор економіки (спад виробництва та втрата певної частки ринків, зниження темпів розвитку та ліквідація окремих виробництв АПК в умовах жорсткої конкуренції на світовому ринку сільськогосподарської продукції); а також нестабільності фінансово-кредитної та валютної систем, зокрема зростання державного та корпоративного боргу, значний вплив іноземної валюти, втрата незалежності при здійсненні грошово-кредитної та фінансової політики, зростання обсягів «відмивання» коштів через офшорні зони. В науково-технічній галузі спостерігається «відтік мізків» та загроза науково-технологічній безпеці, використанням за умов недостатнього

фінансування морально застарілих технологій. Особливої гостроти набувають демографічні проблеми, особливо на наднаціональних рівнях (збільшення обсягу нелегальної міграції і, як наслідок, загострення соціальних проблем; старіння нації), а також проблеми раціонального використання ресурсної бази та екологічної безпеки (вичерпування ресурсів; виснаження ґрунтів та застосування генно-модифікованої насінневої бази з непередбачуваними наслідками; переміщення шкідливого виробництва на територію України).

Дослідження взаємозв'язку глобальних тенденцій та регіональних особливостей розвитку країни, особливо на макрорівні, дозволяє сформулювати рекомендації з удосконалення механізму регулювання на основі використання стратегії економічної безпеки та розвитку України, що орієнтована на запобігання існуючим викликам та забезпечення умов для стабільного зростання економіки та підвищення добробуту населення, і повинна містити такі пріоритети: удосконалення податкової системи, що враховувало б необхідність застосування податкових стимулів до інноваційних і високотехнологічних підприємств; створення умов для інвестиційної діяльності; перехід до стандартів розвинених країн у сфері бюджетної політики; підвищення ефективності антимонопольної політики та формування конкурентного середовища; забезпечення охорони інтелектуальної власності за світовими стандартами; розробка, впровадження й підтримка нових освітніх програм щодо підготовки висококваліфікованих менеджерів з безпеки; розробка регіональних програм економічної безпеки на основі використання інтелектуального та існуючого підприємницького потенціалів їх територій.

Заходи антикризового характеру на макрорівні стосуються, перш за все, підвищення рівня конкурентоздатності вітчизняної продукції, формування попиту на неї та стимулювання її збуту, створення цілісної системи заходів щодо розв'язання завдань розширення експортної діяльності для взаємовигідного співробітництва у виробничій кооперації, науковій та інформаційній діяльності. При цьому, важливе значення має забезпечення постійного моніторингу державної політики зі сторони партій та громадських об'єднань підприємців, а також прозорості державного регулювання, реалізація потенційних конкурентних переваг регіонів через стимулювання інвестиційно орієнтованого та інноваційного розвитку, формування сучасного внутрішнього ринку України як важливого чинника детінізації та декриміналізації економіки.

Для сучасної економіки все в більшій мірі стають характерними катастрофи і ризики, природа яких набуває все більш нестабільного характеру, а масштаби яких зростають і перетворюються на загрози для економіки багатьох країн, про що свідчить досвід Мексики, Бразилії, Аргентини, Японії та США [5].

Аналіз досліджень з економічного розвитку, дозволяє стверджувати, що стратегію виходу з кризи в Україні необхідно розглядати як процес розбудови держави на основі гармонізації соціальної, економічної та екологічної складової розвитку регіонів. Сучасна ситуація в Україні характеризується тим, що ідеї сталого розвитку не отримали практичної реалізації та відповідної політичної, фінансової і ресурсної підтримки. При цьому результати дослідження розвитку регіонів визначають необхідність диференційованого підходу до розробки єдиної державної стратегії, заснованої на принципах сталого гармонійного розвитку.

Сталий та гармонійний розвиток України та її регіонів на основі моделі інтелектуально-інноваційного типу необхідно розглядати як стратегію економічної безпеки України у її геополітичному, європейському та національному вимірах. Розробка і реалізація такої стратегії здійснюється поетапно та послідовно (стабілізація, перехід, досягнення, зростання) з врахуванням чинників техноглобалізму.

Головна роль в реалізації цих процесів покладається на державу, яка мусить гарантувати безпеку в політичній, економічній, соціальній, екологічній, науково-технічній, оборонній та інших сферах національної безпеки.

Політика сталого розвитку та гарантування економічної безпеки в умовах техноглобалізму повинна базуватися, зокрема на принципах сталого розвитку суспільства в

цілому та регіонів на основі використання, перш за все, інтелектуального потенціалу, захисту інформаційного середовища від надмірного іноземного втручання, скорочення техногенного навантаження на природні об'єкти.

Список використаної літератури

1. Петровська О.С. Сучасна модель економічного розвитку національної економіки // Економічна теорія. – 2008. – № 1. – С. 30–40.
2. Ткаченко В.А. Условия неопределенности в управлении сложными социально-экономическими системами // Вісник економічної науки України. – 2006. – № 2. – С. 154–160.
3. Тьорло В.О., Мірошніченко В.В. Парадигма регіонального соціально-економічного розвитку України за умов європейської інтеграції/Матеріали щорічної міжнародної науково-практичної конференції: “Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах Європейської інтеграції”. К.: МАУП, 2015.
4. Шевчук В.Я. Формування інноваційної моделі сталого розвитку України / В.Я. Шевчук // Економічний часопис ХХІ. – 2010. – № 2. – С. 6–8.
5. Юкіш В.В. Модель розвитку національної економіки України в історії вітчизняної економічної думки. Сталий розвиток економіки//Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 2. – С. 38–46.

Москаленко О. М.

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
д.е.н., доцент, професор кафедри політичної економії

ІННОВАЦІЙНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ВИПЕРЕДЖАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЖОРСТКОЇ ЕКОНОМІЇ

Економіка України ввійшла у круте піке. Вона стоїть перед надскладними викликами як внутрішнього, так і зовнішнього, глобального, характеру. Тому стає очевидним, що вирішення поточних проблем, досягнення тактичних завдань і стратегічних цілей розвитку вітчизняної економіки є неможливим поза інноваційною моделлю розвитку та відповідною політикою держави. Водночас, не менш важливим, є збереження моральних, етичних, гуманітарних цінностей українського суспільства та економічного суверенітету держави в умовах цивілізаційного вибору. Сучасна ситуація в Україні є такою, що, на жаль, загрожує трансформацією в недієздатну державу та стагнаційну спадаючу економіку, яка існує в умовах «вакууму відповідальності».

Прогалини економічної політики (у тому числі й курсової політики, грошово-кредитної, фінансової, бюджетної тощо), які виявляються в погіршенні бізнес-клімату, зростанні частки тіньової економіки, пауперизації вищої ланки середнього класу (учених, людей з вищою освітою), зубожінні населення, тотальної дорожнечі, колосального падіння курсу національної грошової одиниці – усе це результат псевдореформ. І за такі «результати» урядовці і політики не несуть ніякої відповідальності. Урядом не накопичений *простір для маневру економічної політики*. «Стиснення» вітчизняної економіки є результатом одночасної обмеженості щодо здатності відтворювати дохід і збільшувати витратну частину бюджету. Економіка України перетворилась в *економіку жорсткої економії*, де немає місця інноваційному економічному розвитку, заснованому на науці, освіті, новітніх технологіях та інноваційній конкуренції. Стан вітчизняної економіки об'єктивними аналітиками оцінюється як переддефолтний.

Тож сильна нестабільність і несприятливі умови економічного і політичного характеру знищують вітчизняну економіку, її технологічний та інтелектуальний потенціал. *Україна катастрофічно відстає від розвинених країн за технологічним рівнем, показниками інноваційного розвитку*. Бюджетні асигнування на розвиток науки скоротились до ганебної